

УДК 793.3:378.015.31

Савчин Лілія Михайлівна,
кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри хореографії
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID 0000-0002-8537-142X
liliasavchin@gmail.com

ТВОРЧІ ЗАХОДИ ЯК ДІЄВА ФОРМА ОПТИМІЗАЦІЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ-ХОРЕОГРАФІВ

Мета роботи- розглянути творчі заходи (конкурси, фестивалі, концерти) як дієву форму оптимізації активності студентів – хореографів. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні системного підходу для розкриття проблематики творчих заходів як дієвої форми оптимізації активності студентів-хореографів. **Наукова новизна** обґрунтовує подальше визначення прогалин у темі дослідження творчих заходів як дієвої форми оптимізації активності, які можна розглядати як технології новітньої концепції, тобто орієнтації на кінцевий результат. **Висновки.** Активність розглядається сучасними науковцями як пріоритетна передумова творчого навчання. Саме творчі заходи спонукають студента-хореографа, до активності з метою самоформування особистості як професійного митця. Студент скеровуватиме набуті творчі та професійно-пластичні навички до дискурсу фахового зростання, що й спрямує його до стабільних результатів у розв'язанні практичних завдань, навчанні та танцювальній діяльності.

Ключові слова: конкурси, фестивалі, концерти, активність, оптимізація, студенти.

Савчин Лилия Михайловна, кандидат исторических наук, доцент, заведующий кафедры хореографии Ровенского государственного гуманитарного университета

Творческие мероприятия как действенная форма оптимизации активности студентов-хореографов

Цель работы – рассмотреть творческие мероприятия (конкурсы, фестивали, концерты) как действенную форму оптимизации активности студентов – хореографов. **Методология** исследования заключается в применении системного подхода для раскрытия проблематики творческих мероприятий как действенной формы оптимизации активности студентов-хореографов. Научная новизна обобщает дальнейшее исследование представленной темы, которую можно рассматривать как технологию новейшей концепции, то есть ориентирование на конечный результат. **Выводы.** Активность рассматривается современной наукой как приоритет в творческом обучении. Именно творческие мероприятия привлекают студента-хореографа к активности с целью самоформирования личности как профессионального мастера сферы искусств. Студент будет направлять приобретенные творческие и пластические навыки к дискурсу профессионального роста, что будет ориентировать его к стабильным результатам в разрешении практических задач, обучении и танцевальной деятельности.

Ключевые слова: конкурсы, фестивали, концерты, активность, оптимизация, студенты.

Savchin Lilia, Ph.D. in Historical Sciences, Associate Professor of Dance, Head of the Choreography Department of Rivne State University of Humanities

Creative activities as a form of activity optimization of students - choreographers

Purpose of Article. To examine creative activities (contests, festivals, concerts) as an effective form of optimizing the activity of students – future choreographers. **The methodology** of the research lies in applying systematic approach to revealing the issues of creative activities as an effective form of students – choreographers' activity optimization. **Scientific novelty** explains the further determination of gaps in the topic of research of creative activities as an effective form of optimization, which can be considered as technologies of the newest conception, that is, the orientation to the final result. **Conclusions.** The activity is considered by modern scientists as priority precondition for creative education. It is the creative events that encourage students, the future choreographers to activity in order to become a self-forming personality as professional artists. The student will turn the acquired creative and professional-plastic skills to the discourse of a career promotion, which will direct him to the stability of the results in solving practical tasks, learning and choreographical activities.

Key words: contests, festivals, concerts, activity, optimization and students.

Актуальність теми дослідження. Сучасний вітчизняний культурно-освітній простір володіє цілим арсеналом різноманітних форм, засобів і методів стимулювання активності студентів. Провідними з-поміж них є творчі заходи, які можна вважати інтерактивними засобами активної діяльності. Така форма не є новою в мистецтвознавстві, культурології, педагогіці, її популярність щораз зростає – відтак, широко досліджується проблема впровадження інтерактивних форм в культурно-освітньому процесі.

Аналіз досліджень і публікацій. Деякі аспекти досліджуваного питання знайшли своє відображення в роботах провідних сучасних хореографів, культурологів, педагогів та психологів: О.Мартиненко, О. Плахотнюка, М. Погребняк, Т. Сердюк, Л. Савчин, Д. Шарікова, С. Виткалова, Г. Грибан, А. Гусева, С. Зуєва та ін.

Водночас, зазначене питання має прогалини у науковому висвітленні. Творчі заходи, як культурний феномен, мають специфічну джерельну базу, а саме: численні сценарії, програми, буклети, протоколи засідань журі, періодичні видання й інформаційні звіти, які опрацьовує Національна Публічна Бібліотека України [1].

Мета статті – розглянути творчі заходи (конкурси, фестивалі, концерти) як дієву форму оптимізації активності студентів – майбутніх хореографів.

Виклад основного матеріалу. Застосування інтерактивних форм (конкурси, фестивалі, концертні програми) при вивченні спеціалізованих дисциплін є одним із провідних способів стимулювання активності студентів-хореографів. Адже майбутній педагог-хореограф має бути компетентний не лише у обраній сфері діяльності та вивчати базові спецдисципліни, але й використовувати активні підходи, які би полегшили усвідомлення та запам'ятовування матеріалу й, відповідно, демонстрацію набутих практичних навичок.

Конкурси класичного і сучасного танцю для професійних танцювальних компаній, професійних танцюристів, любительських танцювальних колективів, танцюристів-аматорів, професійних та аматорських танцювальних шкіл відбуваються в багатьох країнах європейського співтовариства. Конкурси є важливими танцювальними подіями, своєрідною точкою відліку для багатьох танцюристів.

Чималим досягненням конкурсів є те, що кожен рік змагання та фестивалі безупинно набирають обертів, зростає зацікавленість в чисельній участі танцівників, а також високий фаховий рівень учасників інших сфер мистецтва. Метою конкурсів є об'єднання професійних та аматорських танцюристів. Саме через конкурс таланту і техніки учасники обмінюються мистецькими ідеями та набутим досвідом. Адміністрація конкурсів виокремлює кращих танцівників нагородами та визнанням. Отримуючи премії та стипендії, конкурси слугують мотивацією для подальшого професійного зростання та кар'єри танцівників.

Так, у телевізійному міжнародному фестивалі-конкурсі вокально-хореографічного мистецтва «Ялтинський берег-2013» уже всьоме брали участь і студенти кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету. «Ялтинський берег» - це масштабна подія Всеукраїнських громадських організацій «Союз вокалістів України», «Асоціація сучасного та естрадного танцю України» і ТОВ «Art Ukraine».

Вперше фестиваль відбувся у 2007 році. Відмінною особливістю фестивалю є те, що всі заходи (фестивалі, майстер класи, конференції) та проживання проходили в єдиному середовищі. Участь у ньому брало близько 2000 учасників з України, Росії, Білорусі, Молдови, Латвії, Грузії, Італії, Франції, США, Угорщини, Естонії. Протягом трьох днів фестивалю журі напружено працювало, оскільки оцінювати високий рівень учасників надто складно.

Щороку на заході відбиралися кращі вокалісти і танцюристи для участі у Міжнародних фестивалях, поїздки на які організовує ТОВ «Art Ukraine». Лауреати та дипломанти відділення хореографії отримують бали в міжнародному рейтингу, які дають можливість отримання додаткових квот для участі в Чемпіонаті Світу (IDF).

Переважна частина фестивалів та конкурсів працюють на основі субсидій органів місцевого самоврядування, спонсорів, меценатів, на умовах самоокупності, відтак, виступають як форма державної політики, національного престижу, модель пропаганди мистецтва танцю.

Мета фестивалів – збереження мистецької спадщини, розвиток та примноження кращих традицій мистецтва; підвищення престижу виконавців-танцівників і творчих колективів, формування креативного мислення щодо організації освітнього процесу в закладах освіти; обмін досвідом і творча співпраця з проблем професійної підготовки майбутніх фахівців сфери мистецтва танцю.

Ймовірно, що без інновацій сучасна культурно-освітня парадигма втратить смисл освітнього процесу. Тому особливо інтерактивні заходи (конкурси, фестивалі, концертні програми) міцно закріпилися в культурно-освітньому процесі й мають можливість стимулювати активність студентів, майбутніх хореографів. Інтерактивний творчий захід – це до певної міри метод навчання, завдяки якому студенти сприймають та засвоюють матеріал на місці практичної діяльності.

Використовуються інтерактивні форми навчання у всьому мистецькому просторі – образотворчому мистецтві – здебільшого пленери; сценічному мистецтві – драматичні постановки; музиці – концертна діяльність; хореографії – конкурси, фестивалі, концерти.

Формотворчий процес сутності оптимізації активності студента-хореографа володіє цілим рядом розроблених технологій, де уже впроваджено інтерактивні засоби і методи. Таке національне багатство, як-то народний чи народно-сценічний танець створює всі умови для якісного вивчення спецдисциплін хореографічного спрямування, для застосування набутих знань і вмінь безпосередньо на практиці.

Так, студенти, які здобувають фах хореографа, є активними учасниками регіональних, всеукраїнських та зарубіжних мистецьких акцій. Адже в широкому розумінні танець – це своєрідний конденсат духовної історії людства від найдавніших часів і до сьогодення.

З огляду на це, маємо підстави привернути увагу до традиційного щорічного Всеукраїнського фестивалю зі спортивно-бальних танців «Різдвяний бал – 2017» - своєрідне завершення року, який відбувся в м.Рівному наприкінці грудня. На два дні Палац культури «Текстильник» перетворився на знімальний майданчик знаної столичної телепрограми. Серед гостей чотирнадцятого «Різдвяного балу» демонструвала високе мистецтво танцю відома хореограф Олена Шоптенко з шоу балетом «Hush Dance Production». Вони представили танцювальне шоу «GeomeTHREE» - хореографічний триптих, у якому класичні бальні танці яскраво взаємодіють з елементами сучасних стилів. Авторська робота пропонує свіжий погляд на бальний танець XXI століття, наповнює його новими почуттями і досконалою симетрією. Концепція постановки розкривалася в трьох танцях – шляхетність ніжного вальсу змінюється спалахом адреналіну в танго, а завершується яскравим драйвовим свінгом.

Цей творчий захід було знято на відео для подальшого використання його в освітньому процесі. Адже ефективним презентаційним інструментом, за допомогою якого наочно та цікаво можна продемонструвати набуті навички, вважаються відеоуроки, які є активним засобом танцювальної естетики та аудиторного навчання. Суттєвою перевагою такого виду роботи є економія часу та фінансів, крім того, студенти не лише можуть бачити результати постановки на моніторах комп'ютерів чи екранів проектора, а й оволодівати практичними навичками самостійного спостереження та аналізу.

Інтерактивне учення вважається дієвим методом інтенсивної активації діяльності студента й уможливорює вирішення одночасно кількох завдань, основними з яких є розвиток комунікативних вмінь та навичок студентів, а ще стимулювання активності – рухової, пізнавальної, навчальної, громадської.

Характерним проявом професійної діяльності майбутніх хореографів є рухова активність. Будь-який рух можна назвати активним. Не достатній руховий режим негативно впливає на стан здоров'я. Завдяки тому, що танець має стрімку рухову амплітуду, в зовнішньому середовищі мистецтво хореографії виступає пріоритетним засобом формування як професіоналізму, так і фізичного здоров'я [2]. Наукові роботи М. Булатової, Г. Грибана, В. Григор'єва, Б. Шияна уможливили оцінку актуальності цього питання.

Очевидно, що від розв'язання проблем пізнавальної активності залежить якість і ефективність інтересу до навчання, формування власної думки та майбутньої професійної діяльності, зрештою – підготовка до життя. Пізнавальну активність студентів, які здобувають фах хореографів, можна розглядати як шлях здобуття нової інформації засобами взаємозв'язків між модерними явищами світового рівня з різних точок зору. Адже пізнавальна активність спрямована на стимулювання загальних інтересів і потреб для досягнення мети і життєвих цілей. Аналіз наукових джерел засвідчує, що пізнавальна активність є предметом дослідження праць Ю.Бабанського, О.Мордковича, І.Харламова та інш.

Навчальна активність спрямовує студентів, які здобувають хореографічну освіту, цілеспрямовано скеровувати свою працездатність на засвоєння нових психологічних норм і критеріїв соціокультурного розвитку. Саме активність у танцювальній діяльності мотивує участь у інноваційних формах організації концертів та фестивалів. З огляду на це, такі творчі заходи найбільш інтенсивно впливають на особистісне зростання та професійне становлення студентів. Так вони набувають професійно важливих знань, умінь і навичок. Врешті, це спосіб професійного самовизначення і трансформації соціально-професійного аспекту «Я-концепції», завдяки чому формуються новоутворення студентського віку – професійна ідентичність, професійна рефлексія, готовність до професійної діяльності.

Таке учіння містить в собі виховну та пізнавальну функції, зокрема, допомагає встановити емоційний контакт між викладачем і студентами, у взаємодії учасників колективу, привчає студентів працювати індивідуально та в групах, прислухатися до думки інших, підвищує мотивацію до навчання, рівень знань, формує креативні здібності, взаємоповагу та ін. Навчити студентів вчитися, самостійно знаходити необхідну інформацію та вміти її правильно застосовувати – це вимога, яка ніколи не втратить своєї актуальності. Адже з плином часу активність викладача проектується на активність студента, тому надто важливо використовувати інтерактивні методи, а особливо їх мистецьку складову – конкурси, фестивалі, концерти під час навчання.

Саме нині активна громадська поведінка все частіше розглядається як життєтворча сила, що керує процесами розвитку особистості, відображає рівень розвитку громадської свідомості, громадської культури особистості, визначає шлях засвоєння людиною духовного та культурного потенціалу суспільства, зумовлює становлення свідомої, відповідальної, соціально-небайдужої особистості. Громадська активність є засобом розвитку, визначає рамки та зміст суспільних, суспільно-владних відносин, впливає на процеси демократизації у державі і загалом виступає провідним чинником суспільного благополуччя. Відтак природно, що громадська активність (студентів – Л.С.) набуває статусу життєорієнтаційної функції, а проблема визначення чинників, які зумовлюють її розвиток, є однією з вельми актуальних проблем сьогодення [3].

Незважаючи на дистанційну форму навчання, у лютому місяці 2018 року студенти кафедри хореографії РДГУ активно пропагували мистецтво танцю на конкурсах народно-сценічного танцю. Студенти РДГУ, майбутні хореографи, взяли участь у першому міжнародному конкурсі молодих балетмейстерів «Dance Generation». Організатор конкурсу – Інститут мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка. Конкурс був абсолютно унікальною подією, адже важлива в хореографії робота балетмейстерів не залишилася поза увагою. Близько ста учасників з України і Великобританії змагалися за визнання. Наші студенти достойно виступили і стали лауреатами та дипломантами конкурсу.

Конкурсно - фестивальні заходи надзвичайно популярні в Україні та за її межами. Учасники та гості мистецьких заходів активізують етнокультурну складову фестивального руху. Тому сучасні заходи різноманітні своїм наповненням, культурним рівнем, професійним досвідом. Джерела народної спадщини є своєрідною живицею репертуару аматорських колективів; відбувається невинний процес інтеграції між народами, відтак – народним і професійним мистецтвом. Нечисленні фольклорні твори надають можливість їх актуалізації сучасному поколінню молоді та довершеному узагальненню витоків активності її студентської складової.

Кожні три роки в м. Рівному відбувається етнофестиваль «Древляньські джерела», який активно популяризує етнічну поліську культуру – музику, пісню, танець. Посилення зацікавленості до мистецької спадщини демонструють художні колективи Польщі, Латвії, Словаччини, Франції, Туреччини та ін. Урочистості та загальний парад створюють незабутню феєрію, настрій, формують почуття гордості за український народ та вміння популяризувати національне мистецтво.

Тематична спрямованість зазначеного фестивалю наповнює творче середовище майстер-класами і творчими лабораторіями, що сприяє вирішенню провідних завдань – формуванню позитивного образу української культури; розширенню культурних зв'язків між країнами, регіонами; реалізації національної

культурної політики. Чітко продумана організація фестивалю сприяє залученню великої кількості учасників та гостей і наповнює захід глибоким ідейним змістом та виховним значенням.

Слід додати, що географія учасників фестивалів і конкурсів є показником зростання авторитету мистецьких проєктів. До того ж історико-культурний розвиток передбачає залучення різних культур до єдиного середовища, що само по собі є інтегруючим чинником в мистецькому житті творчого простору.

Успіх в організації творчих заходів чітко моделює концепцію художньо-естетичної сфери. Безперечно, важливо, що до процесу участі у фестивалях, конкурсах, концертах залучено певну кількість людей як творчих професій, так і менеджерів, які реалізують свої потенційні можливості і розглядають участь в акціях як важливий інструмент громадського впливу. Глобалізація політико-економічних процесів культурної інтеграції уможливило дієвість соціально-мистецьких форм культурного співробітництва – фестивалів, конкурсів, концертів.

Незалежно від часу свого виникнення, численні мистецькі заходи мають властивість слугувати сучасності, бути актуальними для всіх поколінь, бо вони в довершеній формі художньо типізують загальнолюдські життєві явища, влучно узагальнюють етику людини. Все це з успіхом використовується в освітньому процесі для духовного збагачення і виховання нових поколінь. Національна Доктрина розвитку освіти знайшла своє вираження в положеннях Законів України «Про мову», «Про освіту», Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), а також у концепції національного виховання, Державній програмі охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини, які спрямовані на опанування підростаючими поколіннями національного культурного досвіду.

Джерельна база досліджуваного питання засвідчує, що цю проблему слід розглядати значно глибше і ґрунтовніше. Оскільки індекс активності сучасного студента знаходиться на досить помірному рівні, тому фестивалі, конкурси, концерти обумовлено виступають частиною їх активного способу життя, світогляду. А безпосередня участь у мистецьких заходах задовольняє художні, естетичні, рекреаційні та ґносеологічні потреби [4].

Наукова новизна. Творчі заходи в сучасному культурно-освітньому середовищі є моделлю оптимізації, які можна розглядати як технології новітньої концепції, тобто орієнтації на кінцевий результат. Оптимізація має здатність представляти, унормовувати та об'єднувати оригінальні технології культурно-освітнього процесу, які визначають розробку, використання, демонстрацію нового бачення традиційних форм і стимулювання творчо-пізнавальної активності студентів.

Висновки. Стратегічною метою будь-якого творчого заходу (фестивалю, конкурсу, концерту) є насамперед реалізація його художньо-естетичної концепції, яка вирізняє мистецькі проєкти в їх розмаїтті. Водночас їх можна розглядати як дієву форму оптимізації та стимулювання активності студентів-хореографів.

Динаміка сучасного світу вимагає не стільки наявної певної суми знань, скільки вміння їх здобути та досягнути, при цьому формуючи відповідні компетенції і здатність до активного професійного розвитку. Активність розглядається сучасними науковцями як пріоритетна передумова творчості. Саме активність спонукає студента, майбутнього хореографа, до творчої діяльності з метою самоформування особистості як професійного митця. Активізація повинна відбуватися системно, плановірно. Себто, організаційно-методичні засади творчих заходів обумовлено впливають на діяльність студентів. Відтак, студент скеровуватиме набуті творчі та професійно-пластичні навички до дискурсу фахового зростання, що й спрямує його до стабільних результатів у розв'язанні практичних завдань, навчанні та танцювальній діяльності.

Література

1. Виткалов С.В. Фестивальний рух як культурний феномен сучасності: аналіз регіонального вектора // Культура України. Рівне. 2016. Випуск 52. 182-190 с.
2. Грибан Г.П. Життєдіяльність та рухова активність студентів: монографія. Житомир: Вид-во Рута, 2009- 594 с.
3. Гусева А.В. Психологічні чинники готовності особистості до громадської активності: автореф. Дис.... канд. психол. наук. спец. 19.00.01. Одеса, 2009.20с.
4. Зуєв С. П. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю : дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків : ХДАК, 2007. 207 с.
5. Жигульский К. Праздник и культура / пер. с польск. М. : Прогресс, 1985. 382 с.
6. Орлов В.И. Активность и самостоятельность учащихся в обучении // Специалист. 2002. №5. С. 29- 31.
7. Хроніка культурного життя України: оглядова довідка за матеріалами преси та неопублікованими документами. Вип. 1–12. Київ : НПУ, 2009–2013.

References

1. Vytkalov, S.V. (2016). Festyvalnyi rukh yak kulturnyi fenomen suchasnosti: analiz rehionalnogo vektora. Serhii Vytkalov. Kultura Ukrainy. Rivne, 52, 182-190 [in Ukrainian].
2. Hryban, H.P. (2009). Zhyttiedialnist ta rukhova aktivnist studentiv. Zhytomyr: Vyd-vo Ruta [in Ukrainian].
3. Husieva, A.V. (2009). Psykholohichni chynnyky hotovnosti osobystosti do hromadskoi aktivnosti: avtoref. Dys.. kand. psykhol.nauk. Odesa [in Ukrainian].
4. Zuiev, S. P. (2007). Suchasnyi kulturnyi prostir ta semiotyka muzychnoho festyvaliu : dys. ... kand. mystetstvoznavstva. S. P. Zuiev. Kharkiv : KhDAK [in Ukrainian].
5. Zhyhul'skiy, K. (1985). Prazdnyk i kultura. M. : Prohress [in Russian].
6. Orlov, V.I. (2002). Aktivnost i samostoyatel'nost uchashchysya v obuchenii. Spetsialist, 5, 29- 31 [in Russian].
7. Khronika kulturnoho zhyttia Ukrainy: ohliadova dovidka za materialamy presy ta neopublikovanyimi dokumentamy (2009-2013), 1–12. Kyiv : NPBU [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.02.2019 р.